

Յետո Գարսուռչի՝ Խալապուցուց արդի բա-
նաստեղծն՝ նախագահ Լեոփարտեան հանդի-
սից մասնաժողովոյն՝ կը բանայ հանդէսը
գեղեցիկ բանաստեղծեամբ մը. ուր յետ
բացատրելու խմբուած հանդիսին պատճառն
ու մեծ նշանակութիւնը, «կու գամ, կ'ըսէ,
ի՛վ Ռէքանադի, բերել ճեզ Խալաիոյ ծերա-
կուտին ողջոյնը, և Հասարակաց կրթու-
թեան նախարարին աշնիւ զգացումները :
կու գամ բերել ճեզ, Հոսիմայ՝ մեծին, և
Գալիլէոսէն նորոգուած գիտութեան ողջոյնը.
Պոլսեայի՝ գիտնոյն, և Խոնեքիոսի հետ վե-
րածող օրինաց ողջոյնը. Փլորենտինոյ՝ գե-
ղեցիկն, և Տանդէի ամենաբարձր անուան
վէլ կենդանի եղող բանաստեղծութեան ող-
ջոյնը. երեք ողջոյններ՝ որք երեք օրհնու-
թիւններ և երեք թեմեր են Խալապուցու փա-
ռաց, Իրաւունք, գիտութիւն և բանաստեղ-
ծութիւն, ճեզ, Ռէքանադի, և ճեզի հետ՝
այս մեծ և դժբաղդ հոգւոյն, որուն ի մե-
ծարանս՝ բոլոր աշխարհ զբեղ կը պատուէ :
Բայց ինչո՞ւ դժբաղդ ըսի : Այսուհետեւ
Յակոբ Լեոփարտի այլակերպեալ է, ոչ է
նա այլ եւս մթին սիրահար մահու. նա՝ որ
այնչափ կրեց, և որուն աշխարհային ցաւը
չունեցաւ երբեք նման մը, ոչ աւելի ճշմա-
րիտ, ոչ աւելի մեծ և ոչ աւելի սուրբ. մին
է նա հայրենեաց հանճարներէն և ի դից և
կը քնակի մտածութեանց և պատմութեան
պայծառ բարձունքը, ուր և ուսկից կը ներ-
կայացընէ և կը պաշտպանէ գիտալիտ...» :

Լեոփարտեան հանդէսը սկսած են Յունիս
29 էն ի վեր, և պիտի տեսնեն մինչեւ Սեպ-
տեմբեր 20 :

Յետ համառոտ ակնարկ մը տալու Լեո-
փարտեայ կենաց, գործոց և հանդիսից վրայ,
կարծենք թէ անհաճոյ պիտի չանցնի լսել 19
ամեայ Լեոփարտիին՝ Խալապուցու քնարական
ընդլուծեան հետեւեալ հրաշակերտը :

Հ. Ա. ՂԱՅԻՍԵԱՆ

ԱՌ ԻՏԱԼԻԱ*

Հայրենիք իմ, ահա պարիսպ և կամարք,
Ահա անախի սիւնը և արծաթե ուսմանիք

Մերեք մաքմիաց աշտարակք :

Այլ չընկնի փառք ուրիշ :

Ո՛չ դափնի, ոչ զրահ որով հարք մեր մաքմիք
Սպառազիմեայ էիմ : Մծգէծ արդ այժմիկ

Մերկ ըզմակաւորը ցուցանես, մերկ ըզկուրծ :

Բա՛րէ, ո՛րքամ խոց և վէրք :

Ձի՛մչ երաշխեալ, զի՛մչ արեւմ, յո՛ր կերպարամ
Ջքեզ տեսամեմ, չըքմաղագեղ դու տեկիմ :

Օ՛մ դու երկիր, օ՛մ երկիր

Որոգէ՛ք ասէ՛ք ո՛ր դա յողորմը արկ պայամմ,
Եւ զքժմղակ ալմ : զի եմ ձեռքմ ի շղթայս :

Մի՛նչ և իմ այսպէս հերարծակ քողազուրկ
Նըստի՝ գետմի համարաթիւն և լըքեալ :

Եւ թաքուցեալ գերեսս իւր

Ծըմզացմ ի մէջ՝ ողբս առնու :

Լաց, իտալի, լաց, Իրաւունք եմ քեզ քաջ :

Ծըմնալըղ դու զի յաղթող

Լեցիս ազգաց ի քսիտ զքժէ և յաշող :

Թ՛ էիմ աշկունքըղ զոգլ աղբերք մըշտառոս :

Ջօրէիմ ոչ արտասուք :

Մէտ ի կըշիւ զալ կորամացը և վմասուց,
Տիկի՛նք երբեմ՝ արդ աղաղիկը ապաշուք :

Ո՛ր զքժէ զքժէ կամ խօսի :

Եւ յուշ ամեալ զամբնալ պարծամսըղ պայծառ
Ձասից՝. Մեծ եղև երբեմ՝ արդ ոչ ևս,

Իսկ առ իմէ՛. Ո՛ր վաղեմիմ արութիւմ,

Ո՛ր զքժէ կամ յո՛ր կորով և կուռ պըմուրթիւմ :

Ո՛ր զքոյղ ի քժմ թափեաց սուր :

Ո՛ւլ քո մատնիւ, ո՛ր դա իշխեաց զի՛մչ ճըմարք
Դա՛մ ո՛ր այմ քուռ ուժգնութիւմ

Ըզծիրամիւր կապտել և զիւրաղ ոսկեհոռ :

Ծ՛րք և զիւրղ գլորեցաք

Ի վեմ քարծամց ամտի՝ ստորիմս յայս յատակ :

Ձի՛ք ի քոյորդ ոք քեզ պաշտպամ, վերամարտ-
ւալա՛լ այսր ըզգէն, ըզգէնս ամէք այսր աղէ :

Մէմ միայնուկ մարտեայց, միայմ և ամկայց :

Տացե՛մ ծրկիմք, զի ճըղգեմ

* Այս և նախընթաց մի քանի տողերը հա-
նաժ հե՛ք՝ մեր մի քանի ամիս յառաջ Լեոփար-
տեան հանդիսից աւթիւ Խարզմահաժ և քնաղաւ
հանդերձ հրատարակած Հառորմտիթ-Քերթոսածի
Յակոբայ Լեոփարտեայ զըբուկէն. որ կը վա-
ճառուի ի նպատ Զայ որբանոցին որ ի Ռե-
քանադի : Գին 1 ֆր. :

ցիտական կուրծս իմս արելն վստեցեց:
 Ո՛ր եմ որդիքդ, յումկն իմ զինուց զայ շահուն,
 Կրքնդուն կառաց, զոռմունք, թըմբկաց և դափնւմ,
 Ճակատս յերկիր օտարիմ

Մըզեմ որդիքդ և կըռուին:

Լո՛ւր, իտալի, ամսա: Թըլիմ տիսամնի
 զէտ վէտ ծըփամս այրուծիոյ և Ռտեաց,
 Կուկն և փոշի և շողողդուն սուսերաց
 Ձիմէ փայլակունս յամպոց ծոց:

Ո՛ր փոփոգիս, և զգողդոն լոյսդ աչաց
 Ո՛ր համդուրծես շըրջիլ յերկբայդ յայդ արկատ:

Առ ի՛նչ ի դաշտս յայմ ռազմի
 իտալական կըռուին ծաղիկ տիք: Աւա՛ր,
 Մուսերք իտալք զօտար երկրի մշղին մարտ.
 Վայ զուսելում ի պատերազմս ի կեանաց
 Ո՛ր սարմամաց վրաս Ռայրեմեաց, ոչ հարսիմ
 իւր բարեգուն և ոչ սիրուն որդեկաց,
 Այլ յոսոխաց օտարիմ՝ սակօ օտարի.
 Եւ ոչ կարէ ասել մահուն ամը ի ժամ.

Աշխարի քաղցրիկ Ռայրեմի,

Ձոր իմն քառուրմ արև առ քեզ ամա տամ:

Ո՛վ բարեբախտ, ո՛վ սըրբամուկը սիրայիմ
 Նախնի դարուց ժամամեկաց, ուր ազնիք
 Վասն հայրենեաց զունը գունդ ի մահ զիմէին.
 Եւ դուք, ո՛վ միշտ փառաւորեալք, պանծալիք
 թոսադականքդ դուք կիրմք,

Ուր մըռազունք արի մեծամծմն ոգիք
 Գեր ի վերոյ զըտամ Պարսից և բախտին:
 Թըլի՛ մծ զի տունկ Բա և քարինք և ալիք,
 Եւ լերինք ձեր Ռեծեմն ի յունկն ամցորդին,

Նըսալածայմ բարբառով

Եթէ՛ զիմը՛ն հելլինաստամ վասն ազնիմ

Ռոյրամուկը ամպարտելի մահատակք

Ձափունքն զայմ ծածկեցին:

Յայմժամ խուժդուժն ուսմարիմ

Գըմայր քսեքստէս ընդ հելլինադմտ փախըստեայ

Եղեալ առակ մըշաւակի յազգաց յազգ.

Եւ հլամէր զայր ամդը ի ըլուրն Ամտեալայ՝

Ուր գունդըմ սուրբ մեռեալ զամմահ կեանս եկեաց,

Միմոնիդէս՝ ու՛ մը արփիմ

Եղեալ դէտ ակն հայէր ընդ ծովմ ու՛ մը գետին:

Եւ արտասուաց զայտիքն հոսեալ գողտրիկ շար

Հիմնալով կըրծիք. ոտիք դողդոջուն

Առնոյր ի ձեռս զըզըմարմ

Եւ մուսգէր. Վա՛շ եսմի

Որ զամջս ի տէգ մատուցէք գոռ թըշմամոյմ,

Առ սէր՝ ոյր զաչսդ եքաց ի լոյս արփեմի.

Հելլադա զձեզ պաշտէ ուշաշխարհ կայ ի սքամէ:

Ըզմորափթիթ սիտսըդ դիռ

Ո՛ր այմքսմ սէր յայդ վարեաց զէն ու ի զըմադ,

Ո՛ր սէր ի բախտ զզձեզ մըղեաց ամմուկը:

Ի՛բըր ձեզ ա՛յդքսմ ուրախ

Թուեցաւ յետիմ ժամն, ո՛վ որդեակք, զ՛ ի ժըմիտ

Ըմթացարուք գողդալի երթմ ապառուս:

Գո՛գ ի կաքաւ կամ ի խրախումս մեծախառ

Գըմայր ամմուկը ոք ի ձէժջ, ո՛ր բմաւ ի մահ.

Այլ տարտարոս ձեզ մըթիմ

Ու ալիք մեռեալք մըմայիմ.

Ո՛ր սարունքն հուպ առ ձեզ, ո՛ր տղայ մամկունք

Միմն ի դըժմէ յայմ ափունս

Ի համբուրից և յարտասուաց զուրկ ամկայք:

Բայց ոչ և զուրկ Պարսից վրիժուց դըժմդակ

Ի ամմեռ ցաւոց վըշտագին:

Ձոր օրինակ առիւժ ի ցլուցն երամակ

Ե՛ զ՛ ի քամակն ոստմոռ միտմ զողմ այլում

Պիղէ ծըրծէ ժամեօք իսիտ.

Ե՛ զի զայս կողմ ատամացէ, է՛ զայն զիստ.

Այսպէս մոյեալ մըրըկիւր ի գունդըս Պարսից

Ցասունն հելլեմ կըրծից, եռամըմ աշխուժից:

Աստ երիվարք վերկազըմ տապաստ,

Ամը պարտեւոց ընդ ոտըմ խոչ կառք և վըամք

Յապշուպ փախուստն անասաստ,

Ուր՝ մը առաջիմն ի սուր սլաց

Գիսաճապար քսեքստէս մեպէր մահազոյմ.

Եւ ամը մերկեալ ի տոգորս

Խըժակամի արեանմ՝ հելլեմ դիցազունք,

Պատմառք ամբաւ տարակուսի պարսկայմոյմ,

Ի խոցուածոց տակաւ ըմկեալք և մըկունք

Ամկամին մի զվիտէ: Գեջի՛ք, օ՛մ, կեցի՛ք

Ո՛վ երամեակ դուք Ռոգիք,

Ցորկափ յաշխարհս յայս կեցցիմ խօսք և կամ զիր:

Նախ առաջիմ՝ խրեալք սուգեալք յամյատակ

Ետմ՝ շառաշամբ աստեղք ի խորս ամը շիջցին.

Ապա թէ՛ ձեր յիշատակ

Կամ սէր՝ լըռեմ կամ մուսդին:

Գերեզման ձեր սեղան ի սուրբ՝ ուր եկեալ

Մարք՝ ըզլըքմաղ ցուցցեմ զարեանը ըզմըշմար՝

Որդուց իւրեանց: Իմ աստ ամկեալ ի խոմարհ

Յերկիր, Ռոգիք դուք օրհնեալ,

Համբուրեմ զգուղծս այս և ըզվէմս ապալեք,

Որ ի պատուի լիցին յաւէժ ուսմուսանիք

Ի բեւոտ ի բեւոտ:

Վա՛շ իմն թէ՛ մը ձեզ արդեօք ի ծոց Ռոգոյս աստ

Եւ իմ արինն թամայր սիրուն զայս երկիր.

Այլ թէ՛ Հրամանք բաշխից հաճիմ ոչ ընդ բաստ՝

Վասն չիլադայ զակամողիս մահալիլ

Փակել ամկեալ ի մարտի,

Օ՛մ, զէ՛ք համբաւն ամթլեան

Երգի՛ն ձերում՝ առ ապազայս կարիցէ

Ակմարկելով դից կամաց՝

Տեւիլ բաւել ցորեալի և ձերք բաւեցէ:

